

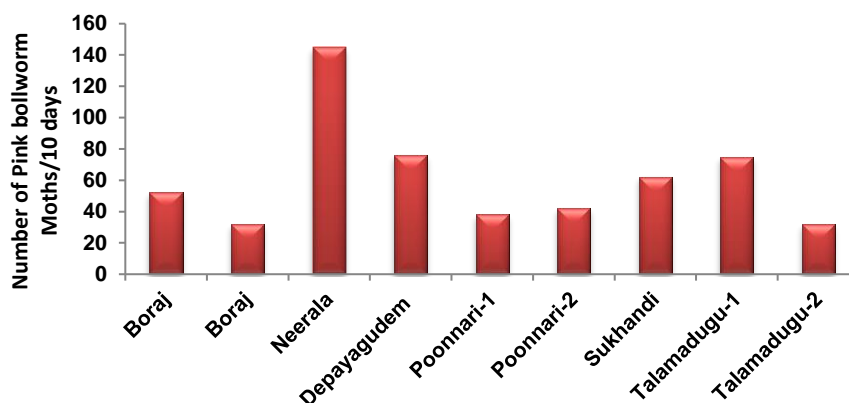
ICAR-CICR, RS Scientists visited salt affected cotton fields

As per the request received from Deputy Director Agriculture (Cotton Extension), Punjab, to identify the problem and find the solution of cotton crop mortality in the farmer's field the ICAR-CICR Regional Station team, including Dr. Rishi Kumar, Dr SK Sain and Dr. Amarpreet Singh visited cotton growing fields of Bathinda and Mansa districts of Punjab. The scientists from PAU, Ludhiana a, Regional stations of PAU Bathinda and Faridkot were also the part of this team. Few fields in the cotton growing areas in Bathinda and Mansa districts were observed to be affected with salt toxicity particularly in the raised bed planting systems. Due to this the plants were observed with leaf chlorosis and leaf margin necrosis and in severe cases plants were dried up. The severity of the salt toxicity was observed to be in the range of 5 to 70%. It was more severe in the areas where cotton was in raised beds and 4-5 irrigations were provided up to 40 days after sowing. The results of soil and water samples collected from these fields showed an EC level ranging from 7.5 to 8.9 dS/m and 6.5 to 7.2 dS/m.

Monitoring of pink bollworm on Cotton in Adilabad

Dr V.Chinna Babu Naik, Scientist (Agrl. Entomology), ICAR-CICR, Nagpur along with his team visited three ginning mills and six villages of Adilabad (State-Telangana) on 11th and 12th July, 2018 for monitoring and collection of off-seasonal pink bollworm moths. The team also comprised of DAATTC (District Agricultural Advisory and Transfer of Technology Centre) Scientists from Professor Jayashankar Telangana State Agricultural University (PJTSAU), Hyderabad, visited Malpani Cotton Mills, Srinivasa Ginning Mills and RR Cotton Ginning Mills for monitoring of Pink bollworm in catches/traps. In Malpani Cotton Mills, they noticed waste cotton lint harboured only four pink bollworm larvae. However, the pink bollworm moths catches were recorded in Boraj (52/moths/10 days), Boraj (32/moths /10 days), Neerala (145/moths /10 days), Deepayagudem (76/moths /10 days), Ponnari (38/moths/10 days), Ponnari (42/moths/10 days), Sukhandi (62/moths/10days), Talamadugu, (75/moths/10days) and Talamadugu (32/moths/10 days) villages where the age of the crop was just 30-35 days (Fig). The lures and traps were used based on AICCIP recommendation. The pheromone chemicals and lure change period was 35 days. The scientist team suggested that if pink bollworm population will increase, there is need to suggest spraying of neem oil 5 ml /L and mass traps need to be installed. No Insecticides sprays to be directed against the pink bollworm in farmer's fields if PBW population is below ETL.

Pink bollworm moth catches in different villages of Adilabad (2018-2019)

शास्त्रज्ञ विश्लेषण नगरारे यांची माहिती | कापूस पिकावर शेतकऱ्यांना प्रबोधन | पुसद येथे प्रशिक्षण मेळावा

बॉडअळीच्या प्रतिकारशक्तीत हजारपट वाढ

पुण्य नगरी यवतमाळ/प्रतिनिधी

गतवर्षीच्या हंगामात कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांना शेंदरी बॉड अळ्यांनी जर्जर केले. गतवर्षीच्या तुलनेत आता या बॉडअळीची प्रतिकारशक्ती १३.८७ पटीने वाढली असल्याचा खुलासा नागपूरच्या कापूस संशोधन केंद्रीतील वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. विश्लेषण नगरारे यांनी केला. त्यामुळे येदद्या हंगामात कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांना अनेक प्रकारची खबरदारी घ्यावी लागणार आहे.

पुसद येथील उपविभागीय कृषी अधिकारी कार्वाल, वसंतराव नाईक स्मृती प्रतिष्ठान आणि महाबीज यांच्या संयुक्त विद्यमाने बाबासाहेब नाईक अभियांत्रिकी महाविद्यालयात 'उन्नत शेती-समृद्ध शेती' अंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली.

यावेळी बोलतांना डॉ. विश्लेषण नगरारे म्हणाले, गतवर्षी गुलाबी बॉडअळीच्या प्रादुर्भावामुळे शेतकऱ्यांचे अतोनात नुकसान झाले. त्यामुळे

यावेळी काळजी घेताना बीटी कपाशीच्या बियाणांसोबत आलेले रेफ्युजी बियाणे कपाशी प्लॉटच्या सभोवताल लावणे आवश्यक आहे. गुलाबी बॉडअळीची प्रतिकारशक्ती गतवर्षीपेक्षा १३.८७ पटीने वाढली आहे. त्यासाठी पूर्व हंगामी कापूस लागवड करू नये. खोडवा पीक घेऊ नये. बॉडअळीग्रस्त पिकांचा नावनाट करावा. प्रादुर्भावग्रस्त रंगीत कापूस गोदामात साठवून ठेवू नये.

अपेक्षित पावसांनंतर पेरणी जूनमध्ये करावी. पिकाची फेरपालट व कमी कालावधीत परिपक्व होणाऱ्या संकरीत किंवा सरळ वाणाची निवड करण्याचा सल्ला त्यांनी दिला.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी आ. मनोहर नाईक तर प्रमुख अतिथी म्हणून उपविभागीय अधिकारी नितिनकुमार हिंगोले, नागपूर येथील कापूस संशोधन केंद्राचे प्रमुख शास्त्रज्ञ डॉ. विश्लेषण नगरारे, पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाचे डॉ. प्रशांत नेमाडे, डॉ.

मगर, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. हिरवे, जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी नवनाथ कोळपकर, आत्माचे संचालक दत्तात्रय काळे, जिल्हा रेशीम अधिकारी चौगुले, वसंत नाईक प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष दीपक आसेगावकर, उपविभागीय कृषी अधिकारी डॉ. प्रशांत नाईक उपस्थित होते.

यावेळी गुलाबी बॉड अळीचे निवंगण, कीटकनाशके हाताळताना घ्यावयाची काळजी, खरीप पीक नियोजन, कृषी क्षेत्रात पाण्याचा

कार्यक्षम वापर, पाणी नियोजनाचे महत्त्व तसेच कृषी पीक व्यवस्थापन व संरक्षण आदी विषयांवर मार्गदर्शन करण्यात आले.

डॉ. प्रशांत नेमाडे म्हणाले, बॉडअळीचे व्यवस्थापन योग्यप्रकारे करणे गरजेचे आहे. शेतकऱ्यांनी शासनाने शिफारस केलेल्या ३७० वाणावृत्तिरिक्त इतर कुठलेही कापसाचे वाण, चोरवीटी गैरमामाने मिळालेला कापूस बियाणांची लागवड करू नये, असे आवाहन पान ४ वर...

गुलाबी बॉडअळीचा प्रकोप वाढणार

कृषी शास्त्रज्ञ डॉ. विश्लेषण नगरारे : शेतकऱ्यांनी रणनीती आखण्याची गरज

विनकर गुल्हाने : सकाळ वृत्तसेवा

डॉ. विश्लेषण नगरारे

डोमकळी आढळल्यास बॉडअळीचे आगमन

शेतकऱ्यांनी बीटी कपाशी पिकाचे नियमित निरीक्षण करावे. डोमकळी आढळल्यास बॉडअळीचे आगमन होणार असल्याचा संदेश मिळतो. त्यासमर्थी योग्य व नियोजित कीटकनाशकांच्या फवारणी कराव्यात. त्यामुळे वेळीच बॉडअळीला पायबंद घालता येईल. शेतकऱ्यांनी १५ डिसेंबरनंतर खोडवा पीक घेऊ नये, कमी कालावधीचे बीटी बियाणे वापरावे. या उपाययोजनांचा काटेकोरपणे अवलंब केल्यास गुलाबी बॉडअळीला दूर ठेवता येईल व कपाशीचे भरघोस उत्पादन पदरगत पाडून घेता येईल, असे डॉ. विश्लेषण नगरारे यांनी सांगितले.

पुसद, ता. ८ : 'तीन-चार वर्षांपासून गुलाबी बॉडअळीची प्रतिकारशक्ती वाढत आहे. गेल्या हंगामात बॉडअळीने कपाशी पिकाची मोठी नासधूस केली. येदद्या बॉडअळीचा प्रकोप वाढणार. तिला अटकाव करण्यासाठी बेसावध न राहता शेतकऱ्यांनी योग्य रणनीती आखावी. अन्यथा येदद्या कपाशी पीक उद्विग्न करण्याची भीती नाकारता येत नाही', असा स्पष्ट इशारा नागपूर येथील केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेचे प्रमुख शास्त्रज्ञ डॉ. विश्लेषण नगरारे यांनी दिले.

येथील वसंतराव नाईक स्मृती प्रतिष्ठान कृषी विभागातर्फे आयोजित कापूस लागवड प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी श्री. नगरारे गुदवारी (ता.७) येथे आले असता, त्यांनी 'सकाळ'शी संवाद साधला. गेल्या हंगामात

राज्यात १५ जिल्हातील ३० लाख हेक्टर क्षेत्रावरील बीटी कपाशीचे पीक गुलाबी बॉडअळीने नेस्तनाबूत केले. त्यात सुमारे ६० टक्के उत्पादनात घट झाल्याने शेतकरी पुरेता घास्तावला. या पाश्र्वभूमीवर डॉ. नगरारे म्हणाले की, 'कपाशीला सोबाबीन, तूर या पिकांशिवाय दुसरा पर्याय नाही. त्यामुळे कपाशी पिकाची लागवड शेतकऱ्यांना टाळता येणार नाही. कापूस हे विदर्भाचे प्रमुख नगदी पीक आहे. मात्र, बीटी कपाशीवर बॉडअळीचे संकट कसे रोखता येईल, याचा काळजीपूर्वक अभ्यास व उपाययोजनांची योग्य अंमलबजावणी केल्यास बीटी कपाशीचे भरघोस उत्पादन हातात येऊ शकते. अशावेळी बॉडअळी कशी टाळता येईल, याची

रणनीती आखावी लागेल. यातील पहिला भाग पेरणीचा. साधारणतः पावसाच्या उपलब्धतेनुसार मे-जून-जुलै या तीन महिन्यांत बीटीची पेरणी करण्यात येते. उशिरा पेरणी म्हणजे बॉडअळीला निमंत्रण, येदा दुष्काळी स्थितीमुळे धुळपेरणी वा मॉन्सूनपूर्व पेरणी वारगळली हे चांगले घडले. आता पेरणी ही जूनमध्ये १०० मीमी पाऊस झाल्या की, रात्र्यभर एकदाच एकाचवेळी करून घ्यावी. त्यामुळे गुलाबी बॉडअळी टाळता येईल. दुसरे म्हणजे लागवडीच्या दीड महिन्यांनंतर

प्रती शेवटची पाच कामगंध सापळे कपाशी पिकात लावावे. साधारणतः ८० दिवसांपर्यंत गुलाबी बॉडअळीचा पतंग येत नाही. त्यानंतर तो सापळ्यात अडकतो. बीटी कपाशीची लागवड करताना सभोवती नॉनबीटी अर्थात रिफ्युजी वाण लावावे. बरेचसे शेतकरी बीटीसोबतचे हे वाण लाकत नाहीत, फेकून देतात. उलट बॉडअळीचे ते आश्रय पीक आहे. अशावेळी बॉडअळी आश्रय पिकावर पोसली जाते. बोंडवार हल्ला करीत नाही.

Produced and Published by: Chief Editor : Associate Editor, design & Media Support : Editors:

Dr Vijay N. Waghmare, Director, CICR
Dr. S. M. Wasnik
Dr. M. Sabesh
Dr Dipak Nagrale, Dr H. B. Santosh,
Dr D. Kanjana , Dr. Sain, Dr Rakesh Kumar
& Dr Pooja Verma,

Publication Note: This Newsletter presented online at http://www.cicr.org.in/cotton_innovate.html

Cotton Innovate is the Open Access CICR Newsletter
The Cotton Innovate – is published weekly by ICAR-Central Institute for Cotton Research
Post Bag No. 2, Shankar Nagar PO, Nagpur 440010
Phone : 07103-275536; Fax : 07103-275529;
email: cicrnagpur@gmail.com, director.cicr@icar.gov.in

Citation : Cotton Innovate, Issue-4 Volume-7, 2018, ICAR-Central Institute for Cotton Research, Nagpur.